

2 ZDRAVSTVENO STANJE PREBIVALSTVA

2.4 OBOLEVNOST

2.4.2 RAK

Leta 2017 je v Sloveniji za rakom na novo zbolelo 14.987 ljudi, umrlo pa jih je 6.365. Konec decembra 2017 je živel 111.696 ljudi, ki jim je bila v življenju postavljena diagnoza rak. Groba incidenčna stopnja raka se v zadnjem desetletju veča za 2 % povprečno letno. Med moškimi je najpogostejši rak prostate (20 %), med ženskami pa rak kože, razen melanoma (23 %). Najpogosteje zbolevalo še za rakom dojke, pljuč ter debelega črevesa in danke, ki skupaj predstavljajo 60 % vseh na novo ugotovljenih malignih bolezni. Čisto preživetje slovenskih bolnikov z rakom se s časom izboljšuje, saj v zadnjih letih že več kot polovica zbolelih živi več kot pet let po diagnozi.

Osnovni kazalniki bremena raka kažejo, da spada rak med največje javnozdravstvene probleme v Sloveniji. Po podatkih Registra raka Republike Slovenije (RRRS) je leta 2017 v Sloveniji na novo za rakom zbolelo 14.987 ljudi, 7.974 moških in 7.013 žensk. Zaradi raka je tega leta umrlo 6.365 ljudi, 3.570 moških in 2.795 žensk. Med nami je konec leta 2017 živel 111.696 ljudi, ki jim je bila tekom življenja postavljena diagnoza rak. Med njimi je značilno več žensk (60.755), saj moški (50.941) zbolevalo za bolj usodnimi vrstami rakov.

2.4.2 Tabela 1: **Breme raka**, Slovenija, 2017

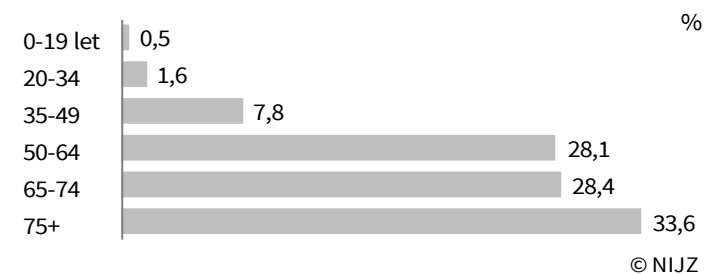
	Moški	Ženske	SKUPAJ
Incidenca	7.974	7.013	14.987
Umrli	3.570	2.795	6.365
Prevalenca	50.941	60.755	111.696

© NIJZ

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

Starostna struktura zbolelih za rakom v Sloveniji leta 2017 ponazarja, da je rak bolezen starejših ljudi, saj je 90 % zbolelih ob diagnozi starejših od 50 let, več kot 60 % pa jih ima ob diagnozi 65 let ali več. Po podatkih Registra raka Republike Slovenije je mogoče predvideti, da bo od rojenih leta 2017 za rakom do 75. leta starosti zbolel eden od dveh moških in ena od treh žensk.

2.4.2 Slika 1: **Odstotni delež incidence vseh rakov** po starostnih skupinah, Slovenija, 2017

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

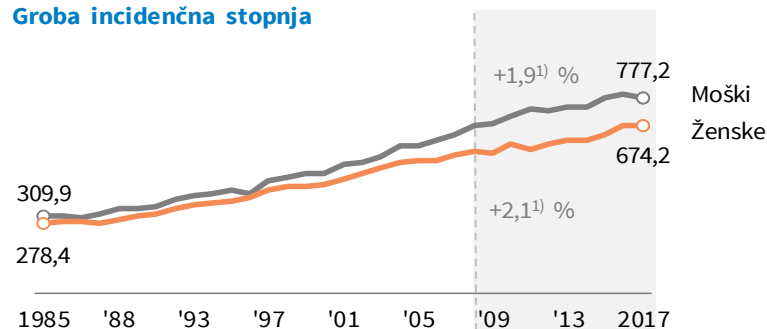

Časovna trenda incidence in umrljivosti raka pri obeh spolih nakazujeta rast bremena raka v Sloveniji. V zadnjih 10 letih se je groba incidenčna stopnja pri moških večala povprečno za 1,9 % letno, pri ženskah pa za 2,1 %. Groba umrljivostna stopnja se je pri moških v tem obdobju večala povprečno za 1,0 % letno, pri ženskah pa za 0,8 %. Več kot polovica zvečanja incidence gre na račun staranja prebivalstva. Starostno standardizirana incidenčna stopnja kaže, da se tveganje raka večja počasneje, pri moških se trend celo obrača navzdol.

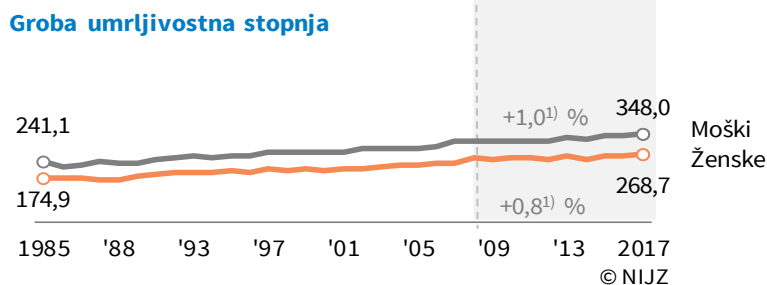
2.4.2 Slika 2: **Groba incidenčna in umrljivostna stopnja raka** po spolu s povprečno letno spremembo¹⁾ za zadnjih 10 let, Slovenija, 1985–2017

na 100.000 prebivalcev

Groba incidenčna stopnja

Groba umrljivostna stopnja

¹⁾ Povprečna letna sprememba je statistično značilna pri stopnji tveganja 0,05.
Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

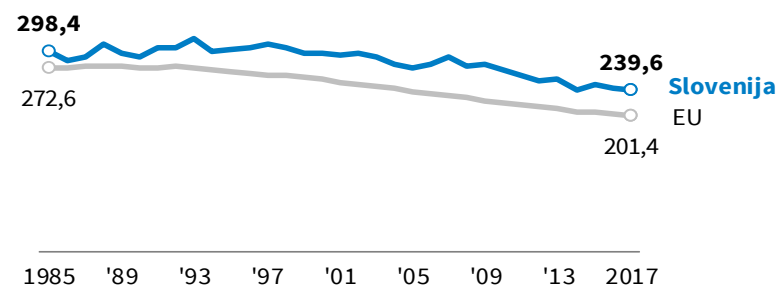
Spodbudno je tudi, da se umrljivost zaradi raka (če ne upoštevamo staranja) manjša od sredine devetdesetih let, kar kaže na večjo uspešnost zdravljenja (povzeto po Rak v Sloveniji 2017).

Starostno standardizirana umrljivostna stopnja raka se polagoma zmanjšuje tako v Evropi kot v Sloveniji. V Sloveniji je višja od evropskega povprečja, pri čemer je razlika večja pri moških.

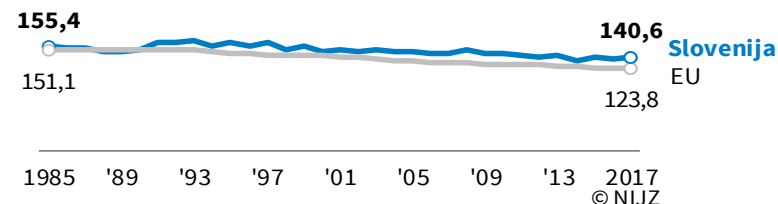
2.4.2 Slika 3: **Starostno standardizirana umrljivostna stopnja raka**, Slovenija in EU, 1985–2017

SSS umrljivosti na 100.000 prebivalcev

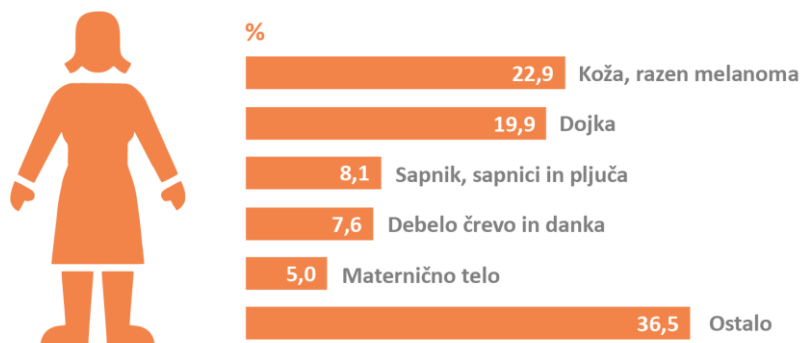
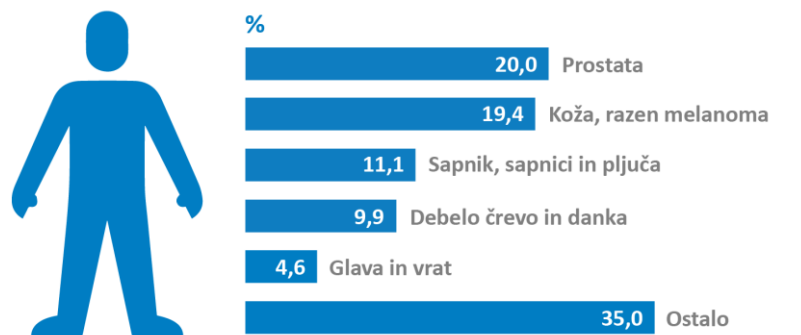
Moški

Ženske

Viri: WHO, <https://gateway.euro.who.int>, 16. 10. 2020

2.4.2 Slika 4: **Najpogostejše lokacije raka** po spolu, Slovenija, 2017

Pri moških je bil z 20 % vseh rakov na prvem mestu rak prostate, sledili so mu rak kože, razen melanoma, pljučni rak in rak debelega črevesa in danke. Pri ženskah zavzemata rak kože, razen melanoma in rak dojke vsak po petino vseh rakov, sledijo pljučni rak in rak debelega črevesa in danke.

Najpogostejši raki so v raznih življenjskih obdobjih različni. Pri otrocih in mladostnikih do 20. leta so najpogostejše levkemije, sledijo jim tumorji centralnega in avtonomnega živčnega sistema. Mlajši odrasli moški zbolevalo največ za rakom mod, pri ženskah v tej starosti pa je na prvem mestu že rak dojke.

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

I. INCIDENČNE MERE RAKA

2.4.2 Tabela 2: **Incidenca raka** po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017

Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-34	35-49	50-64	65-74	75+	SKUPAJ
Želodec	C16	Moški	-	1	4	68	71	107	251
		Ženske	1	1	9	26	44	93	174
Debelo črevo	C18	Moški	-	1	19	108	148	177	453
		Ženske	1	2	22	69	88	148	330
Rektum in rektosigmoidna zveza	C19-C20	Moški	-	1	19	116	93	108	337
		Ženske	-	2	16	50	45	88	201
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	Moški	-	-	13	307	330	237	887
		Ženske	1	-	17	208	187	157	570
Koža, razen melanoma	C44	Moški	-	16	94	332	441	664	1.547
		Ženske	-	10	145	356	361	737	1.609
Dojka	C50	Moški	-	-	2	2	4	2	10
		Ženske	-	15	273	497	292	322	1.399
Maternični vrat	C53	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	-	6	24	26	15	15	86
Maternično telo	C54	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	-	1	24	141	93	92	351
Prostata	C61	Moški	-	-	9	483	708	395	1.595
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	-	115	254	843	807	1.048	3.067
		Ženske	26	67	227	582	529	862	2.293
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	43	134	414	2.259	2.602	2.522	7.974
		Ženske	29	104	757	1.955	1.654	2.514	7.013

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

2.4.2 Tabela 3: **Groba in starostno specifična incidenčna stopnja raka** po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017

na 100.000 prebivalcev

Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-34	35-49	50-64	65-74	75+	Groba stopnja
Želodec	C16	Moški	-	0,5	1,7	30,0	71,5	160,1	24,5
		Ženske	0,5	0,6	4,1	11,6	39,3	79,1	16,7
Debelo črevo	C18	Moški	-	0,5	8,0	47,6	149,0	264,8	44,2
		Ženske	0,5	1,2	10,1	30,8	78,7	125,8	31,7
Rektum in rektosigmoidna zveza	C19-C20	Moški	-	0,5	8,0	51,1	93,6	161,6	32,8
		Ženske	-	1,2	7,3	22,3	40,2	74,8	19,3
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	Moški	-	-	5,5	135,3	332,3	354,6	86,5
		Ženske	0,5	-	7,8	92,9	167,2	133,5	54,8
Koža, razen melanoma	C44	Moški	-	8,5	39,6	146,3	444,0	993,5	150,8
		Ženske	-	5,8	66,6	159,1	322,8	626,5	154,7
Dojka	C50	Moški	-	-	0,8	0,9	4,0	3,0	1,0
		Ženske	-	8,6	125,3	222,1	261,1	273,7	134,5
Maternični vrat	C53	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	-	3,5	11,0	11,6	13,4	12,8	8,3
Maternično telo	C54	Moški	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	-	0,6	11,0	63,0	83,2	78,2	33,7
Prostata	C61	Moški	-	-	3,8	212,8	712,8	591,0	155,5
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	-	61,2	106,9	371,4	812,5	1.568,0	298,9
		Ženske	13,3	38,5	104,2	260,0	473,0	732,8	220,4
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	20,7	71,3	174,2	995,3	2.619,8	3.773,5	777,2
		Ženske	14,9	59,8	347,5	873,5	1.478,9	2.137,1	674,2

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

2.4.2 Tabela 4: **Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka** po spolu in najpogostejših lokacijah, Slovenija, 2008–2017

SSS incidence na 100.000 prebivalcev

Lokacija po MKB-10		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Moški											
Prostata	C61	112,9	121,5	118,2	135,3	116,9	119,2	110,6	121,4	122,9	110,8
Koža, razen melanoma	C44	86,0	82,3	91,7	93,2	94,9	104,3	93,0	105,5	106,9	106,6
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	79,6	71,6	71,9	66,8	69,5	67,9	67,3	72,4	70,0	61,9
Debelo črevo in danko	C18-C20	72,4	80,0	85,1	80,8	73,1	62,8	64,2	57,9	62,4	54,9
Glava in vrat	C00-C14, C32	31,4	30,9	34,8	28,6	28,9	28,4	28,8	28,7	26,1	25,5
SKUPAJ lokacije	C00-C96	587,2	586,6	602,6	614,7	591,9	590,6	581,1	600,6	597,2	564,3
Ženske											
Dojka	C50	88,8	84,8	95,0	84,1	96,1	92,1	92,0	94,9	98,0	96,8
Koža, razen melanoma	C44	67,0	63,3	69,4	66,1	69,5	79,1	70,4	75,2	82,5	90,0
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	22,0	24,1	25,8	25,4	26,6	28,8	27,0	29,5	34,7	35,0
Debelo črevo in danko	C18-C20	40,2	39,9	44,7	40,9	37,1	32,9	31,7	31,6	34,1	30,0
Maternično telo	C54	19,7	19,8	22,3	20,8	23,1	20,6	23,3	23,4	22,9	22,7
SKUPAJ lokacije	C00-C96	402,9	385,5	412,0	391,4	406,3	413,4	403,1	412,9	437,4	431,0

Viri: SLORA, <http://www.slora.si/>, 15. 10. 2020

II. UMR LJIVOSTNE MERE RAKA

2.4.2 Tabela 5: **Umrli zaradi raka** po izbrani primarni lokaciji, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017

Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-49	50-74	75+	SKUPAJ
Želodec	C16	Moški	-	2	99	100	201
		Ženske	1	4	43	81	129
Debelo črevo	C18	Moški	-	8	104	140	252
		Ženske	-	6	49	121	176
Rektum in rektosigmoidna zveza	C19-C20	Moški	-	4	77	83	164
		Ženske	-	3	39	69	111
Sapnik, sapnici i in pljuča	C33-C34	Moški	-	10	528	249	787
		Ženske	-	8	281	169	458
Koža, razen melanoma	C44	Moški	-	-	6	14	20
		Ženske	-	-	1	29	30
Dojka	C50	Moški	-	-	2	-	2
		Ženske	-	27	173	233	433
Maternični vrat	C53	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	-	13	16	14	43
Maternično telo	C54	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	-	2	28	35	65
Prostata	C61	Moški	-	1	124	339	464
		Ženske	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	6	71	875	728	1.680
		Ženske	5	46	537	762	1.350
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	6	96	1.815	1.653	3.570
		Ženske	6	109	1.167	1.513	2.795

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

2.4.2 Tabela 6: **Groba in starostno specifična umrljivostna stopnja raka** po izbrani primarni lokaciji, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017

na 100.000 prebivalcev

Lokacija po MKB-10			0-19 let	20-49	50-74	75+	Groba stopnja
Želodec	C16	Moški	-	0,5	30,3	149,6	19,6
		Ženske	0,5	1,0	12,8	68,9	12,4
Debelo črevo	C18	Moški	-	1,9	31,9	209,5	24,6
		Ženske	-	1,5	14,6	102,9	16,9
Rektum in rektosigmoidna zveza	C19-C20	Moški	-	0,9	23,6	124,2	16,0
		Ženske	-	0,8	11,6	58,7	10,7
Sapnik, sapnici i in pljuča	C33-C34	Moški	-	2,4	161,8	372,6	76,7
		Ženske	-	2,0	83,7	143,7	44,0
Koža, razen melanoma	C44	Moški	-	-	1,8	20,9	1,9
		Ženske	-	-	0,3	24,7	2,9
Dojka	C50	Moški	-	-	0,6	-	0,2
		Ženske	-	6,9	51,5	198,1	41,6
Maternični vrat	C53	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	-	3,3	4,8	11,9	4,1
Maternično telo	C54	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	-	0,5	8,3	29,8	6,2
Prostata	C61	Moški	-	0,2	38,0	507,2	45,2
		Ženske	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	2,9	16,7	268,2	1.089,2	163,7
		Ženske	2,6	11,7	160,0	647,8	129,8
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	2,9	22,6	556,2	2.473,3	348,0
		Ženske	3,1	27,8	347,7	1.286,2	268,7

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

III. PREVALENČNE MERE RAKA

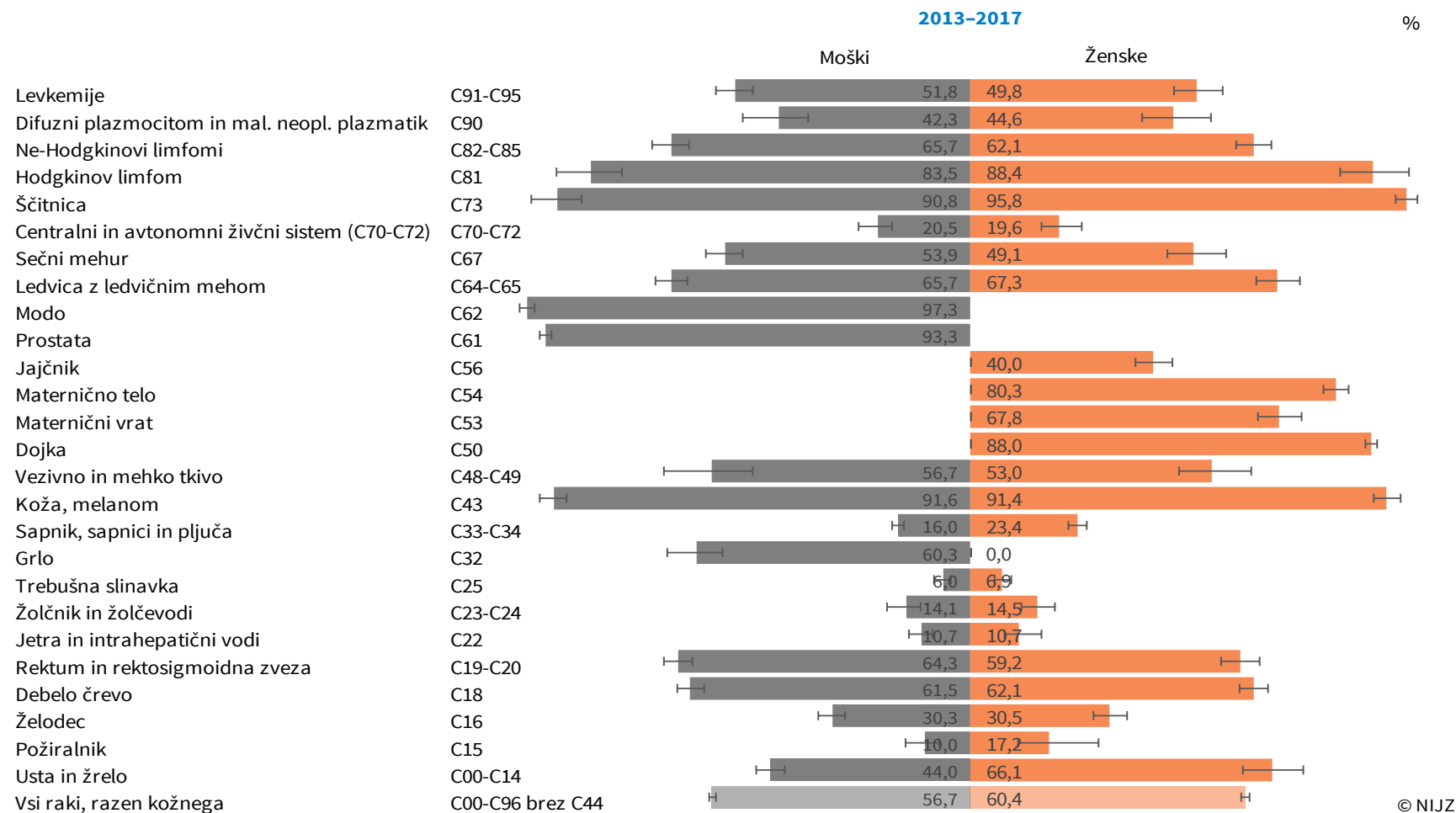
2.4.2 Tabela 7: **Prevalenca raka** po izbrani primarni lokaciji in spolu, Slovenija, 31. 12. 2017

Lokacija po MKB-10 ¹⁾			Leta po diagnozi				Celotna prevalenca
			<1 leto	1-4	5-9	10+	
Želodec	C16	Moški	163	362	260	400	1.185
		Ženske	110	220	186	355	871
Debelo črevo	C18	Moški	375	1.130	1.173	1.010	3.688
		Ženske	276	870	909	1.095	3.150
Rektum in rektosigmoidna zveza	C19-C20	Moški	284	904	910	889	2.987
		Ženske	168	491	555	787	2.001
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	Moški	515	765	354	398	2.032
		Ženske	389	578	234	201	1.402
Koža, melanom	C43	Moški	291	996	798	925	3.010
		Ženske	271	906	961	1.534	3.672
Koža, razen melanoma	C44	Moški	1.519	4.861	3.785	4.091	14.256
		Ženske	1.584	4.862	4.103	5.131	15.680
Dojka	C50	Moški	10	38	34	33	115
		Ženske	1.348	4.611	4.299	7.610	17.868
Maternični vrat	C53	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	78	343	419	2.651	3.491
Maternično telo	C54	Moški	-	-	-	-	-
		Ženske	325	1.109	1.025	2.325	4.784
Prostata	C61	Moški	1.510	5.383	4.757	2.491	14.141
		Ženske	-	-	-	-	-
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	6.404	18.146	15.081	15.417	50.941
		Ženske	5.882	17.121	15.167	26.000	60.755

¹⁾ Pri posameznih lokacijah je pri prikazu prevalence oseba z več raki vključena v vsako lokacijo, pri vseh lokacijah skupaj pa se v prevalenci tudi oseba z več raki šteje le enkrat.
Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

IV. PREŽIVETJE

2.4.2 Slika 5: **Petletno čisto preživetje (s 95 % intervalom zaupanja) bolnikov z rakom po lokaciji in spolu, Slovenija, 2013–2017**

Viri: Rak v Sloveniji 2017, Register raka Republike Slovenije, 2020

REGIONALNE PRIMERJAVE

I. INCIDENČNE MERE RAKA

2.4.2 Tabela 8: **Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka** po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2017

SSS incidence na 100.000 prebivalcev

Lokacija po MKB-10		Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Moški														
Prostata	C61	98,7	124,3	131,5	96,1	53,9	106,0	87,9	96,9	127,9	156,2	139,1	133,7	110,8
Koža, razen melanoma	C44	119,7	132,2	102,1	96,3	61,6	73,2	110,6	118,5	113,0	44,1	116,1	24,2	106,6
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	64,5	65,5	63,0	56,2	93,1	52,6	66,9	60,9	60,4	64,4	56,1	60,2	61,9
Debelo črevo in danka	C18-C20	74,3	56,6	58,3	56,9	59,9	51,1	60,3	51,5	58,4	42,9	55,3	31,4	54,9
Glava in vrat	C00-C14, C32	37,4	32,3	40,2	30,4	24,9	20,0	29,5	17,1	22,8	17,2	25,7	16,3	25,5
SKUPAJ lokacije	C00-C96	587,2	623,2	594,4	536,4	499,0	501,3	539,5	551,4	608,1	533,6	604,7	460,1	564,3
Ženske														
Dojka	C50	72,1	103,5	85,2	76,7	124,6	118,8	105,1	89,8	98,2	85,9	123,4	131,1	96,8
Koža, razen melanoma	C44	122,2	124,5	103,6	86,8	52,5	64,0	88,5	86,4	99,7	31,7	62,7	39,9	90,0
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	20,6	39,2	35,0	29,1	34,9	33,7	33,2	39,0	37,7	28,5	30,1	40,7	35,0
Debelo črevo in danka	C18-C20	28,8	36,3	40,2	29,2	32,7	21,6	34,3	29,2	27,5	23,2	18,9	30,3	30,0
Maternično telo	C54	34,9	20,8	23,9	23,8	29,6	24,4	19,3	20,7	22,6	22,1	17,8	25,2	22,7
SKUPAJ lokacije	C00-C96	426,2	476,6	450,5	398,6	448,3	444,6	441,8	423,0	449,7	359,6	410,1	396,1	431,0

Viri: SLORA, <http://www.slora.si/>, 15. 10. 2020

2.4.2 Tabela 9: **Incidenca raka** po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2017

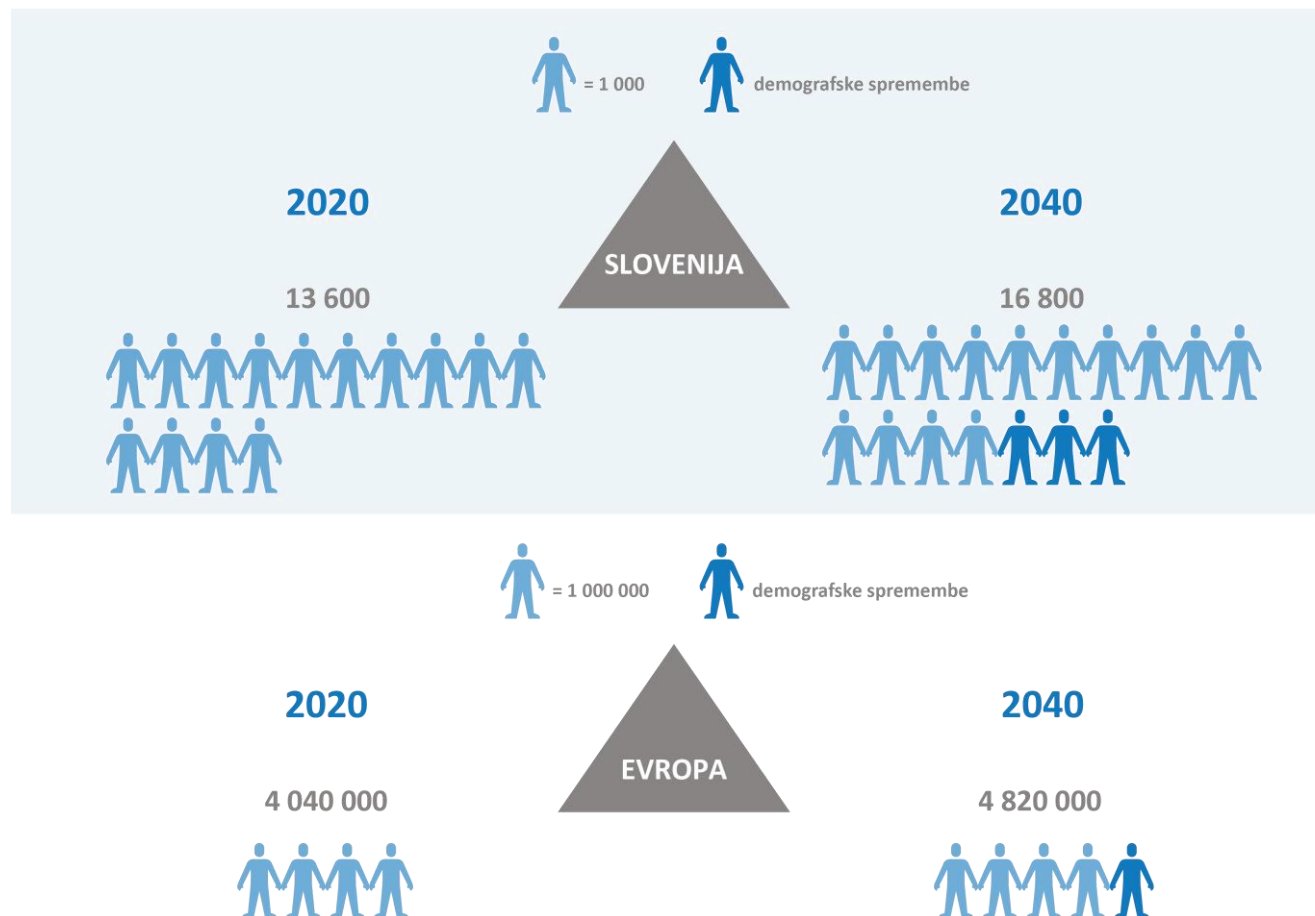
Lokacija po MKB-10			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Želodec	C16	Moški	12	42	8	45	8	7	22	61	23	7	8	9	252
		Ženske	9	34	9	23	8	4	9	37	26	4	8	4	175
Debelo črevo	C18	Moški	26	73	19	65	10	10	31	112	51	9	29	18	453
		Ženske	19	66	15	38	9	6	27	81	31	5	18	17	332
Rektum in rektosigmoidna zveza	C19-C20	Moški	36	57	12	39	9	15	27	76	30	9	19	9	338
		Ženske	14	40	7	27	7	7	12	49	17	6	8	8	202
Sapnik, sapnici in pljuča	C33-C34	Moški	55	151	34	101	30	27	64	218	85	23	49	52	889
		Ženske	20	104	19	58	14	19	36	164	60	11	29	38	572
Koža, razen melanoma	C44	Moški	113	336	73	197	13	42	105	361	161	23	97	28	1.549
		Ženske	132	369	69	186	19	39	103	401	168	14	75	35	1.610
Dojka	C50	Moški	-	3	-	-	1	-	-	2	1	-	2	1	10
		Ženske	63	232	43	143	38	58	96	345	137	31	106	112	1.404
Maternični vrat	C53	Moški	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	2	10	4	9	1	2	4	22	18	3	5	6	86
Maternično telo	C54	Moški	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Ženske	31	52	15	44	11	13	20	84	35	8	17	21	351
Prostata	C61	Moški	86	291	72	172	17	55	85	339	182	59	127	113	1.598
		Ženske	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostale lokacije		Moški	156	469	93	324	60	96	183	780	315	66	197	152	2.891
		Ženske	130	360	77	258	54	91	166	625	227	59	138	109	2.294
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	484	1.422	311	943	148	252	517	1.949	848	196	528	382	7.980
		Ženske	420	1.267	258	786	161	239	473	1.808	719	141	404	350	7.026
SSS incidence na 100.000 prebivalcev															
SKUPAJ lokacije	C00-C96	Moški	587,2	623,2	594,4	536,4	499,0	501,3	539,5	551,4	608,1	533,6	604,7	460,1	564,3
		Ženske	426,2	476,6	450,5	398,6	448,3	444,6	441,8	423,0	449,7	359,6	410,1	396,1	431,0

Viri: SLORA, <http://www.slora.si/>, 16. 10. 2020

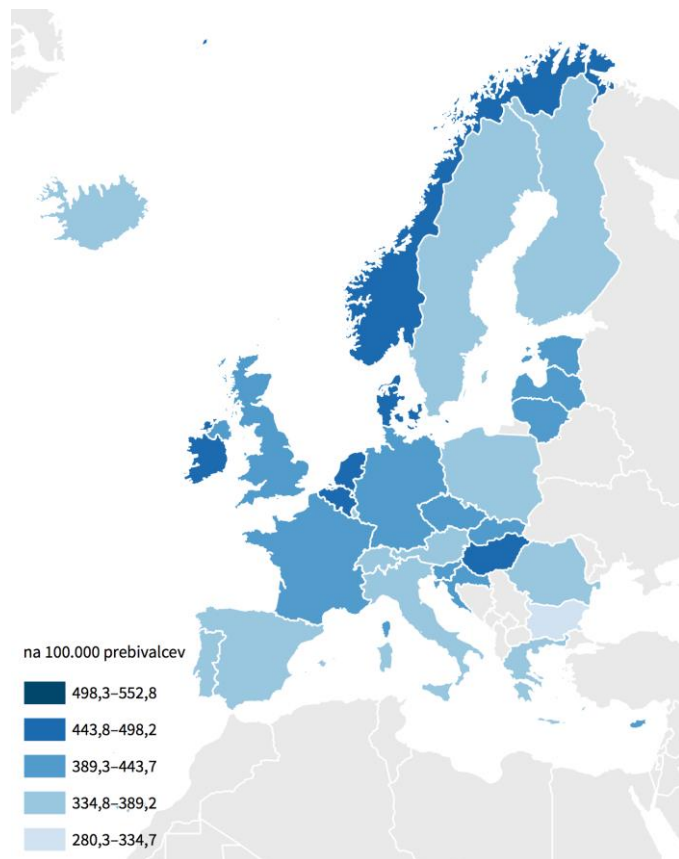

MEDNARODNE PRIMERJAVE

2.4.2 Slika 6: **Ocenjena incidenca vseh rakov (razen kožnega)** zaradi demografskih sprememb, Slovenija in EU, napoved za leti 2020 in 2040

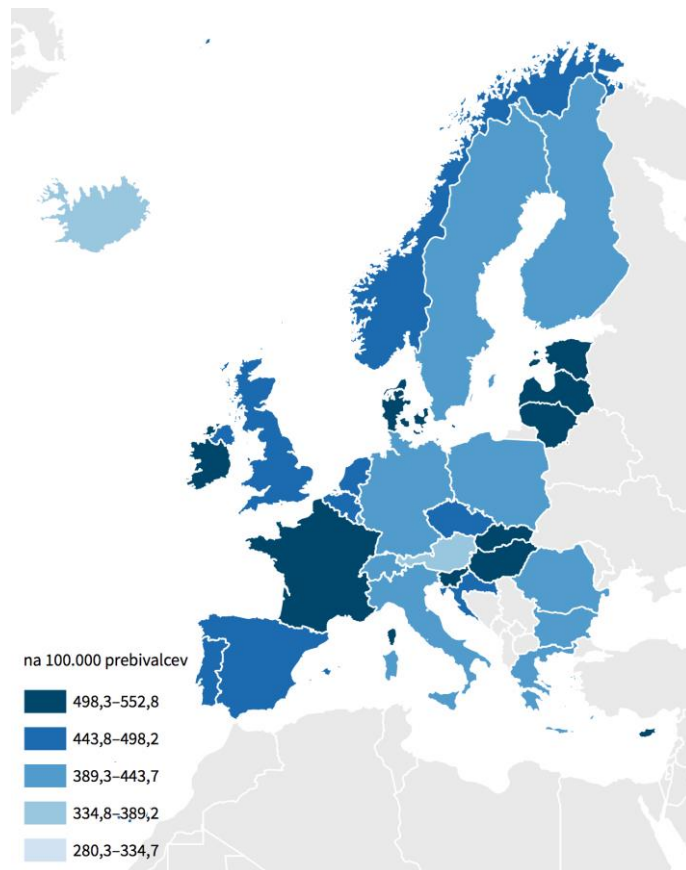
Viri: GLOBOCAN, <https://gco.iarc.fr/databases.php>, 12. 1. 2021

2.4.2 Slika 7: **Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja vseh rakov (razen kožnega) – SKUPAJ**, Slovenija in EU, 2020

Viri: ECIS, <https://ecis.jrc.ec.europa.eu/>, 12. 1. 2021

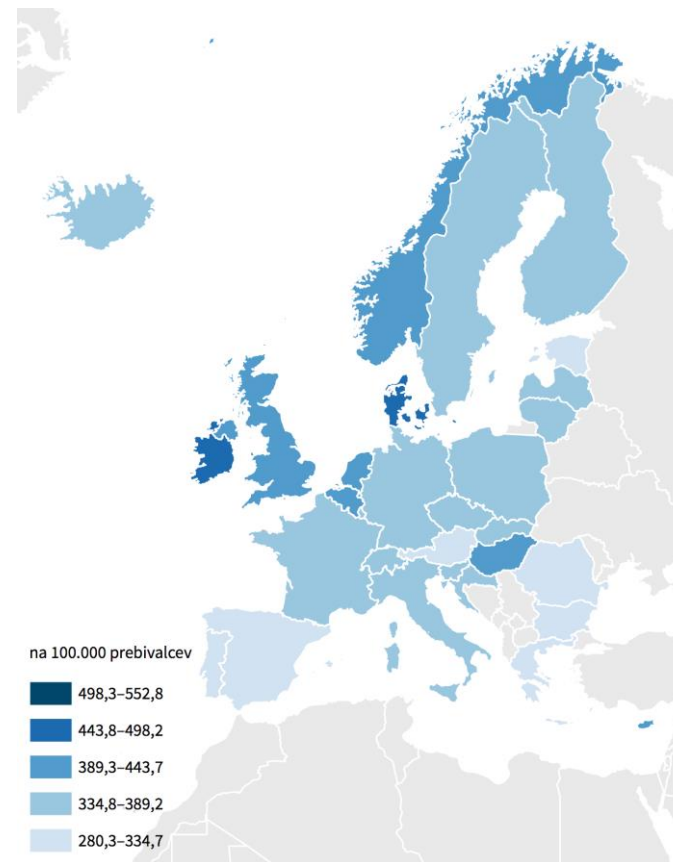

2.4.2 Slika 8: **Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja vseh rakov (razen kožnega) – MOŠKI**, Slovenija in EU, 2020

Viri: ECIS, <https://ecis.jrc.ec.europa.eu/>, 12. 1. 2021

2.4.2 Slika 9: **Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja vseh rakov (razen kožnega) – ŽENSKE**, Slovenija in EU, 2020

Viri: ECIS, <https://ecis.jrc.ec.europa.eu/>, 12. 1. 2021

DEFINICIJE

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
	Rak	Rak (neoplazma, malignom ali maligni tumor) je bolezen, ki nastane zaradi nepopravljive spremembe v celičnem jedru (mutacija genov) v telesnih ali spolnih celicah. Spremenjene gene (mutacijo) lahko podedujemo ali pa nastane v času življenja.	Rak ni ena sama bolezen, pač pa več sto različnih, ki lahko vzniknejo v vseh tkivih in organih človeškega organizma. Razlikujejo se po pogostosti ter načinu in izidu zdravljenja, imajo pa tudi različne, bolj ali manj znane dejavnike tveganja. Rak je z redkimi izjemami bolezen starejših ljudi. Podrobnejša metodološka pojasnila so na voljo na spletnem portalu http://www.slora.si .	Cancer
	Incidenca raka	Incidenca raka pomeni absolutno število vseh novih primerov raka v točno določeni populaciji v enem koledarskem letu.	Incidenca ne šteje bolnikov, pač pa primere bolezni. Tako lahko posamezna oseba, če v istem letu zbolí za različnimi rakavimi boleznimi, prispeva v incidenco več primerov bolezni. Vir podatkov o incidenci je podatkovna zbirka Registra raka RS. V programu SLORA so podatki za bolnike, ki so zboleli od leta 1961 naprej in so imeli ob diagnozi stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Dodatna metodološka pojasnila so na voljo na spletnem portalu http://www.slora.si .	Cancer incidence
	Umrljivost za rakom	Z umrljivostjo izrazimo absolutno število vseh umrlih zaradi raka v točno določeni populaciji v enem koledarskem letu.	V program SLORA podatke o umrlih posreduje NIJZ. Možna so malenkostna odstopanja med uradnim številom umrlih in izpisi programa SLORA. Vzroki za odstopanja so pojasnjeni na spletnem portalu http://www.slora.si .	Cancer mortality

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
	Prevalenca raka	Prevalenca raka pomeni število vseh bolnikov z rakom v točno določeni populaciji, ki so bili živi na izbrani datum (zadnji dan v koledarskem letu), ne glede na to, kdaj so zboleli.	Celotna prevalenca obsega vse bolnike, ne glede na to, kako dolgo pred datumom izračuna so zboleli. Delna prevalenca šteje samo bolnike, ki so zboleli v določenem obdobju, npr. 1, 5 ali 10 let pred datumom, na katerega računamo. Nekateri bolniki zbolijo za več kot eno rakavo boleznijo, zato je vsota prevalenc bolnikov po posameznih vrstah raka večja kot skupna prevalenca, pri kateri štejemo samo bolnike ne glede na število posameznih rakavih bolezni. Več na spletnem portalu http://www.slora.si .	Cancer prevalence
RRRS	Register raka Republike Slovenije	Register raka RS je eden najstarejših populacijskih registrov v Evropi, katerega namen je zbiranje in obdelava podatkov o vseh novih primerih raka in preživetju bolnikov z rakom.	RRRS je bil ustanovljen leta 1950 na Onkološkem inštitutu Ljubljana (OI LJ). Ena od stalnih oblik vračanja obdelanih podatkov so letna poročila Rak v Sloveniji. Novejši letniki so dostopni na spletni strani OI LJ: http://www.onko-i.si .	Cancer Registry of the Republic of Slovenia
SLORA	Spletna stran SLORA	SLORA je spletna stran z epidemiološkimi podatki o raku v Sloveniji in dostopom do podatkovnih zbirk o raku po svetu.	Ob 60-letnici je RRRS uvedel novost – interaktivno spletišče z imenom SLORA, dostopno na: http://www.slora.si . Ime izhaja iz začetnih črk besed 'Slovenija in rak'. To je spletna aplikacija za neposreden dostop do podatkov iz baze RRRS, ki uporabniku omogoča priklic zbranih podatkov iz baze 'na klik'. Rezultati poizvedbe se prikažejo v grafični in tabelarni obliki. SLORA je interaktivno spletišče s sprotno posodobitvijo podatkov, zato je treba ob citiranju vira podatkov navesti datum poizvedbe.	SLORA web page
GS	Groba incidenčna/umrljivostna stopnja raka	Groba incidenčna/umrljivostna stopnja raka je razmerje med številom novih primerov raka/umrlih za rakom v koledarskem letu in številom prebivalcev v istem letu,	Groba incidenčna/umrljivostna stopnja raka = (število novih primerov raka/umrlih za rakom x 100.000) / število prebivalcev	Crude cancer incidence/mortality rate

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
		pomnoženo s 100.000.		
SSS	Starostno standardizirana stopnja incidence/umrljivosti	Starostno standardizirana stopnja je teoretična stopnja, pri kateri predpostavimo, da je starostna struktura opazovane populacije taka kot v standardni populaciji – pove nam torej, kakšna bi bila groba stopnja v opazovani populaciji, če bi bila starostna struktura te populacije enaka, kot je v standardni populaciji. Uporabljamo jo, če analiziramo incidenco/umrljivost v daljšem časovnem obdobju (če se starostna struktura prebivalstva v času spreminja) ali če incidenco/umrljivost primerjamo med populacijami z različno starostno strukturo.	<p>V programu SLORA je uporabljena neposredna metoda starostne standardizacije. Starostno standardizirane stopnje (SSS) se pri tej metodi izračunajo po formuli:</p> $SSS = \sum_{i=1}^{17} S_i * \frac{N_i}{P_i}$ <p>kjer je N = podatek o številu primerov v opazovani populaciji (incidenca), P = podatek o številu prebivalcev v opazovani populaciji, S = podatek o številu prebivalcev v standardni populaciji in i = 5-letna starostna skupina.</p> <p>Če se določen rak pojavlja samo pri enem spolu, starostno standardizirana stopnja pri izračunu za oba spola skupaj ni prikazana.</p> <p>Pri izračunu SSS se uporablja Evropska standardna populacija (ESP) Svetovne zdravstvene organizacije iz leta 1976 (100.000 prebivalcev, razdeljenih po petletnih starostnih skupinah, razen delitve 0–5 let na 0 let, 1–4 let starosti, enotno za oba spola).</p>	Age-standardized rate
	Starostno specifična incidenčna/umrljivostna stopnja raka	Starostno specifična incidenčna/umrljivostna stopnja raka je razmerje med številom novih primerov raka/umrlih za rakom pri osebah določene starosti v koledarskem letu in številom prebivalstva enake starosti sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 100.000.	Starostno specifična incidenčna/umrljivostna stopnja raka = (število novih primerov raka/umrlih za rakom v določeni starostni skupini x 100.000) / število prebivalcev v isti starostni skupini	Age-specific cancer incidence/mortality rate

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
Čisto preživetje	Relativno in čisto preživetje se izračunata s statističnim primerjanjem opazovanega preživetja proučevane skupine bolnikov in preživetjem, ki ga glede na spol in starost v določenem obdobju pričakujemo v celotni populaciji, iz katere prihajajo bolniki (t.i. pričakovano preživetje).	Pričakovano preživetje se izračuna na podlagi podatkov o splošni umrljivosti, ki se v obliki tablic umrljivosti za posamezno državo rutinsko objavljajo v okviru demografske statistike; za naše izračune so uporabljene slovenske letne popolne momentne tablice umrljivosti. Od leta 2014 naprej v prikazujemo čisto preživetje izračunano po metodi Pohar-Perme, do takrat pa smo prikazovali relativno preživetje izračunano po metodi Ederer-II. Za izračun je uporabljena knjižnica relsurv v programskem paketu R. Več na spletni strani OI LJ: http://www.onko-i.si/rrs .	Net survival	
			Ta metoda ni enaka tisti za prikaz relativnega preživetja na spletišču SLORA. Podrobnejša metodološka pojasnila so na http://www.slora.si .	

SEZNAM SLIK IN TABEL

SEZNAM SLIK

2.4.2 Slika 1: Odstotni delež incidence vseh rakov po starostnih skupinah, Slovenija, 2017.....	2-2
2.4.2 Slika 2: Groba incidenčna in umrljivostna stopnja raka po spolu s povprečno letno spremembo ¹⁾ za zadnjih 10 let, Slovenija, 1985–2017.....	2-3
2.4.2 Slika 3: Starostno standardizirana umrljivostna stopnja raka , Slovenija in EU, 1985–2017.....	2-3
2.4.2 Slika 4: Najpogostejše lokacije raka po spolu, Slovenija, 2017.....	2-4
2.4.2 Slika 5: Petletno čisto preživetje (s 95 % intervalom zaupanja) bolnikov z rakom po lokaciji in spolu, Slovenija, 2013–2017.....	2-11
2.4.2 Slika 6: Ocenjena incidenca vseh rakov (razen kožnega) zaradi demografskih sprememb, Slovenija in EU, napoved za leti 2020 in 2040.....	2-14
2.4.2 Slika 7: Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja vseh rakov (razen kožnega) – SKUPAJ , Slovenija in EU, 2020.....	2-15
2.4.2 Slika 8: Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja vseh rakov (razen kožnega) – MOŠKI , Slovenija in EU, 2020.....	2-16
2.4.2 Slika 9: Ocenjena starostno standardizirana incidenčna stopnja vseh rakov (razen kožnega) – ŽENSKE , Slovenija in EU, 2020.....	2-16

SEZNAM TABEL

2.4.2 Tabela 1: Breme raka , Slovenija, 2017.....	2-2
2.4.2 Tabela 2: Incidenca raka po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017.....	2-5
2.4.2 Tabela 3: Groba in starostno specifična incidenčna stopnja raka po izbranih lokacijah, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017.....	2-6
2.4.2 Tabela 4: Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka po spolu in najpogostejših lokacijah, Slovenija, 2008–2017.....	2-7
2.4.2 Tabela 5: Umrlji zaradi raka po izbrani primarni lokaciji, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017.....	2-8
2.4.2 Tabela 6: Groba in starostno specifična umrljivostna stopnja raka po izbrani primarni lokaciji, spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2017.....	2-9
2.4.2 Tabela 7: Prevalenca raka po izbrani primarni lokaciji in spolu, Slovenija, 31. 12. 2017.....	2-10
2.4.2 Tabela 8: Starostno standardizirana incidenčna stopnja raka po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2017.....	2-12
2.4.2 Tabela 9: Incidenca raka po izbranih lokacijah, spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2017.....	2-13